

PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OSJEČKOBARANJSKE ŽUPANIJE

Kovačević, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:387615>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski sveučilišni studij Financijski menadžment

Mateja Kovačević

**PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OSJEČKO-
BARANJSKE ŽUPANIJE**

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski sveučilišni studij Financijski menadžment

Mateja Kovačević
**PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OSJEČKO-
BARANJSKE ŽUPANIJE**

Završni rad

Kolegij: Lokalne financije
JMBAG: 0010213458
E-mail: kovacevic96m@gmail.com

Mentor: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayera University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study Financial Management

Mateja Kovačević

**BUDGET AND DEVELOPMENT STRATEGY OF OSIJEK-
BARANJA COUNTY**

Final paper

Osijek, 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta: Mateja Kovačević

JMBAG: 0010213458

OIB: 14433961997

e-mail za kontakt: kovacevic96m@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Proračun i strategija razvoja Osječko-baranjske županije

Mentor rada: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

U Osijeku, 2021. godine

Proračun i strategija razvoja Osječko-baranjske županije

Sažetak

Ovaj se rad bavi proračunom i strategijom razvoja Osječko-baranjske županije. Pregled gospodarskog stanja pokazao je kako je riječ o jednoj od manje razvijenih županija u odnosu na druge županije i nacionalni prosjek. To je dodatno potvrdila i analiza proračunskih prihoda i rashoda te strategije razvoja. Analiza proračuna fokusirana je na razdoblje 2020.-2023. godine. U odnosu na izvršenje proračuna za 2020. godinu, 2021. godine planirani su veći proračunski prihod i rashodi. Međutim, rashodi rastu većom dinamikom te kao rezultat toga javlja se veći proračunski manjak. Prema projekcijama za 2022. i 2023. godinu taj gubitak uvećava se svake godine, što upućuje na razvojne probleme Županije. U strategiji razvoja identificirani su ključni ciljevi, kao što su veća konkurentnost gospodarstva i zaposlenost, povećanje kvalitete životnog prostora te učinkovitije upravljanjem razvojem. Unutar svakog strateškog cilja postavljeni su prioriteti, a za pojedinačne prioritete definirane su i mjere koje trebaju rezultirati ostvarivanjem strateških ciljeva. Veliki je nedostatak taj što je strategija prestala važiti, s obzirom da se odnosi na razdoblje do 2020. godine, dok ujedno nova strategija još uvijek nije postavljena.

Ključne riječi: Osječko-baranjska županija, proračun, prihodi, rashodi, Strategija razvoja

Budget and development Strategije of Osijek-Baranja County

Summary

This paper deals with the budget and the development strategy of Osijek-Baranja County. A review of the economic situation showed that this is one of the less developed counties compared to other counties and the national average. This was further confirmed by the analysis of budget revenues and expenditures and the Development Strategy. The budget analysis is focused on the period 2020-2023. In relation to the execution of the budget for 2020, in 2021, higher budget revenues and expenditures are planned. However, expenditures are growing faster and as a result there is a larger budget deficit. According to the projections for 2022 and 2023, this loss increases every year, which indicates the development problems of the County. The development strategy identifies key objectives, such as greater competitiveness of the economy and employment, increasing the quality of living space and effective management of development management. Within each strategic goal, priorities have been set, and for individual priorities, measures have been defined that should result in the achievement of strategic goals. The big drawback is that the Strategy has ceased to be valid, given that it refers to the period until 2020, while at the same time a new Strategy has not yet been set.

Key words: Osijek-Baranja County, budget, revenues, expenditures, Development strategy

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Gospodarstvo Osječko-baranjske županije.....	2
3. Povijest Osječko-baranjske županije	6
4. Upravna tijela Osječko-baranjske županije	8
5. Proračun Osječko-baranjske županije	10
5.1. Prihodi i primici	12
5.2. Rashodi i izdaci	15
6. Strateški razvoj Osječko-baranjske županije.....	20
6.1. Strategija razvoja Osječko-baranjske županije do 2020. godine.....	20
6.2. Godišnji plan energetske učinkovitosti Osječko-baranjske županije za 2021.godinu	22
7. Zaključak	24
Literatura	26
Popis tablica.....	28
Popis grafikona	29

1. Uvod

Osječko-baranjska županija je prema površini i broju stanovnika jedna od najvećih županija u Republici Hrvatskoj. Međutim, prema indeksu razvijenosti gospodarstva i drugim sličnim indeksima, prisutno je veliko zaostajanje u odnosu na druge županije i nacionalni prosjek. To upućuje na određene gospodarske i razvojne probleme.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na godišnjoj razini obvezne su donositi proračune. Proračun je dokument kojim se procjenjuju prihodi i rashodi za određeno vremensko razdoblje, najčešće jednu kalendarsku godinu. U praksi, uvijek se javljaju odstupanja od tih procijenjenih veličina, a često postoji potreba i za rebalansom (izmjenom) proračuna. To je posebno aktualno u današnja krizna vremena izazvana borbom protiv pandemije bolesti COVID-19.

Osim proračuna, postoje i drugi važni akti kojima se određuju smjer i djelovanje jedinica lokalne i regionalne samouprave. Jedan od njih je i strategija razvoja. Taj dokument predstavlja smjer u kojem se jedinica želi razvijati te su u njemu navedeni osnovni strateški ciljevi, prioriteti i mjere za njihovo ostvarenje. Kvalitetno planiranje samo po sebi neće donijeti neke rezultate ukoliko je provedba planova loša, stoga je naglašena poveznica između planiranja i izvođenja aktivnosti.

Predmet ovog rada su proračun i strategija razvoja Osječko-baranjske županije. Cilj je dobiti uvid u proračunske prihode i rashode za razdoblje 2020.-2023. te utvrditi glavne strateške ciljeve Županije. Kako bi se ispunili ciljevi rada, korištene su različite metode izrade kao što su povijesna, induktivna, deskriptivna, metoda analize, kompilacijska metoda i dr. Rad je podijeljen na šest osnovnih cjelina. Nakon ove uvodne cjeline, slijedi poglavlje u kojem se ukratko proučava gospodarstvo Osječko-baranjske županije. Treće poglavlje ukratko opisuje povijest Županije, a četvrto upravna tijela, s posebnim naglaskom na ona tijela koja su zadužena za proračunsko planiranje i izvođenje proračuna te strategije razvoja. Peto poglavlje praktične je prirode te analizira proračunske prihode i rashode u razdoblju 2020.-2023. Šesto poglavlje proučava Strategiju razvoja Županije te Godišnji plan energetske učinkovitosti. U posljednjem poglavlju iznosi se zaključak, a na kraju rada nalaze se popisi literature, tablica i grafikona.

2. Gospodarstvo Osječko-baranjske županije

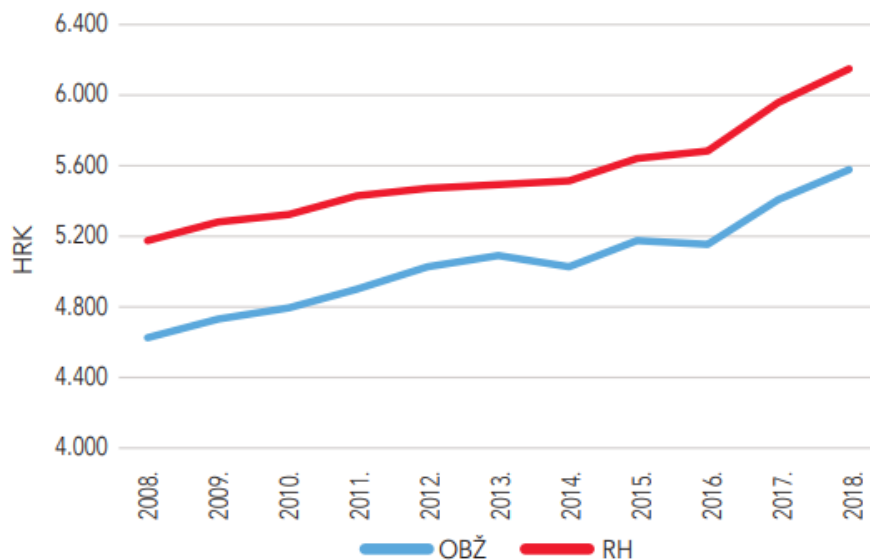
Osječko-baranjska županije (u daljnjem tekstu: OBŽ) nalazi se na sjevero-istoku Hrvatske. Obuhvaća površinu od 4.155 km² koja se proteže na sjeveroistočnu Slavoniju te Baranju. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u njoj žive 317.802 stanovnika. Županija ima 7 gradova, 35 općina te 263 naselja (Hrvatska gospodarska komora, 2018). Računajući i Grad Zagreb, OBŽ je četvrta županija po broju stanovnika (podaci iz 2011. godine) te također četvrta prema površini (Državni zavod za statistiku, 2011).

Međutim, realna slika broj stanovnika OBŽ daleko je gora. Primjerice, prema projekcijama u 2019. godini u OBŽ živjelo je 272.673 stanovnika (HGK, 2020), što predstavlja velik pad u odnosu na popis iz 2011. godine. Tako su na području OBŽ već dugi niz godina prisutni negativni demografski trendovi. I druge hrvatske istočne županije imaju sličan problem (Živić, 2018:24).

Gospodarstvo OBŽ karakterizirano je prirodnim obilježjima i položajem. S obzirom na 260.000 poljoprivrednih površina i preko 120.000 ha područja pod šumom, razvijena je poljoprivredna proizvodnja koja je temelj za razvoj prehrambene industrije. Razvijena je i drvena industrija, no ne u onoj mjeri u kojoj bi to mogla biti. Uz te dvije industrije, razvijene su i neke druge grane prerađivačke industrije, ponajviše proizvodnja različitih sirovina i proizvoda. U manjoj mjeri razvijen je i turizam koji je također daleko od svog potencijala (HGK, 2018). Zbog prirodnih i kulturnih obilježja trebalo bi provesti daleko veća ulaganja u razvoj turizma u OBŽ, posebno u razvoj ruralnog turizma koji se zbog svojih posebnosti u OBŽ može kombinirati i sa ostalim oblicima turizma (Naglav, Martinović i Mrvica Mađarac, 2019:2).

Razvojni potencijal OBŽ od početka novog tisućljeća ograničavali su mnogi problemi, kao što su nedovoljno brz gospodarski rast, velika nezaposlenost, nepovoljna demografska slika, nepovoljna poduzetnička klima, netransparentna infrastruktura poduzetnička politika, i sl. (Borožan, 2003:99).

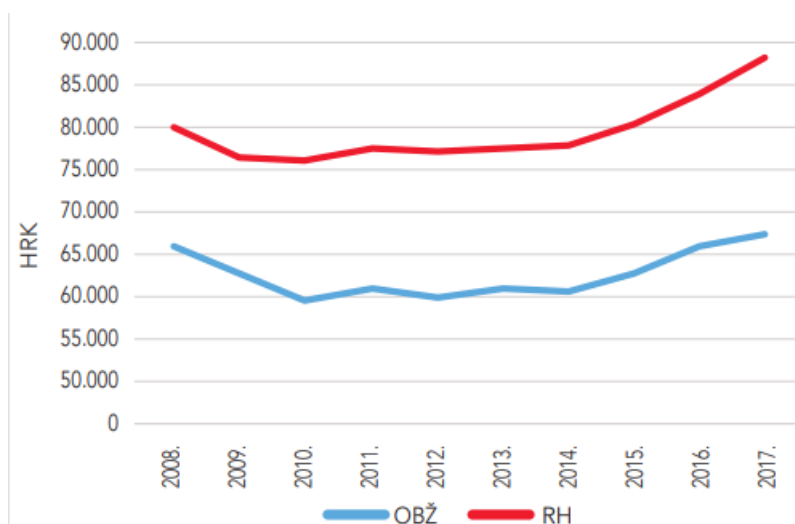
I danas, u većini ekonomskih i gospodarskih pokazatelja OBŽ zaostaje za prosjekom na razini Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: RH). Npr., jedan od takvih pokazatelja su prosječne mjesečne neto plaće (Grafikon 1).

Grafikon 1. Prosječne mjesečne neto plaće

Izvor: HGK, 2020.

Iako s obzirom na početno promatrano razdoblje prosječne neto plaće rastu i na razini Republike Hrvatske i na razini OBŽ, jaz između plaća ostao je približno isti. Tako je prosječna mjesečna neto plaća u 2018. godini u OBŽ iznosila 5.574 HRK dok je na razini Republike Hrvatske iste godine iznosila 6.164 HRK (HGK, 2020). Još veće zaostajanje vidljivo je u bruto društvenom proizvodu po stanovniku (Grafikon 2).

Grafikon 2. BDP po stanovniku u razdoblju 2008.-2017.

Izvor: HGK, 2020.

U 2017. godini BDP po stanovniku u OBŽ iznosi je 67.657 HRK, dok je na razini Republike Hrvatske iznosio 88.726. OBŽ tako zaostaje 23,7% u odnosu na razinu RH. Sa grafikona je primjetno i sve veće zaostajanje u posljednjih nekoliko godina.

Prema HGK indeksu gospodarske snage OBŽ u odnosu na razinu Republike Hrvatske zaostaje prema svim parametrima. Osim BDP po stanovniku te prosječnih neto plaće, indeks se sastoji i od ukupnog prihoda poduzetnika po zaposlenom, neto dobiti poduzetnika po zaposlenom, prihoda na inozemnom tržištu poduzetnika po zaposlenom, stope nezaposlenosti te projekcije rasta stanovništva 2021. u odnosu na 2011. godinu. Prema ukupnom indeksu, OBŽ zaostaje 20,4% u odnosu na razinu Hrvatske. Ispod nje nalaze se još osam županija (HGK, 2020).

No, mogu se izdvojiti i neki pozitivni trendovi. Npr., u razdoblju 2015.-2019. svake promatrane godine došlo je do povećanja broja poduzetnika. Svake godine je također rastao i broj noćenja turista U razdoblju 2017.-2019. najvažnije investicije odnosile su se na sektor poljoprivrede (podizanje gospodarskih objekata za proizvodnju, modernizacija poljoprivredne mehanizacije, navodnjavanje, proizvodnja energije i bioplina od prehrambenih sirovina, i dr.). Važne investicije kod prehrambene industrije su greenfield investicije u mesnu industriju, a znatna su bila i ulaganja u proizvodnju slastica. U prerađivačkoj su industriji važnije investicije izvršene u proizvodnju papira i sličnih proizvoda, strojeva i uređaja, namještaja, građevinskog materijala, kemijskih proizvoda, itd.

Od većih ulaganja valja izdvojiti ulaganja u vodoopskrbu, navodnjavanje, odvodnju i pročišćavanja otpadnih voda. Veća ulaganja odvijaju se i u regionalne centre kompetentnosti, poduzetničke zone, inkubatore te akceleratorne (HGK, 2020). Kao glavni trenutačni problemi OBŽ mogu se izdvojiti nedostatak radnika u sve većem broju djelatnosti (što je i posljedica negativnih demografskih trendova) te pitanje raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem.

3. Povijest Osječko-baranjske županije

Područje OBŽ ima bogatu povijest. Ono je bilo nastanjeno još u vrijeme neolita, oko 5.000 godina pr.n.e. Najstariji poznati narod koji je živio na tim područjima bili su Iliri. U 4. stoljeću pr.n.e. na područje OBŽ prodiru Kelti koji na prostoru današnjeg grada Osijeka (središte županije) podižu naselje Mursa te neka druga naselja. U 1. stoljeću nakon osvajanja Panonije Rimljani grade utvrde, ceste i mostove (Osječko-baranjska županija, 2021).

Barbarska plemena za vrijeme velike seobe naroda uništavaju rimske naseobine. Goti uništavaju Mursu u 4. stoljeću, da bi ono što je od Murse ostalo dokrajčili Huni u 5. stoljeću. Početkom 7. stoljeća nakon različitih naroda na područje OBŽ naseljavaju se Hrvati koji imaju svoju samostalnu državu do 1102. godine. Nakon smrti posljednjeg hrvatskog kralja na vlast dolazi mađarski kralj Koloman koji predvodi hrvatsko-ugarsku državu (Osječko-baranjska županija, 2021).

U srednjem vijeku područje je pod vlasništvom različitih moćnih plemićkih obitelji. Godine 1526. Sulejman II. sa svojom vojskom osvojio je Osijek te je Turska zavlada cijelim tim područjem. Tek je godine 1687. austrijska vojska protjerala Turke iz Osijeka, a potom i cijelog područja OBŽ (Osječko-baranjska županija, 2021).

Od 18. stoljeća, u sklopu Austrije, a potom Austro-ugarske države, dolazi do intenzivnog gospodarskog i društvenog razvoja (povećanje poljoprivrednih posjeda, jačanje obrtništva, izgradnja novih tvornica, urbani razvoj, nastanak prvih kulturnih i obrazovnih institucija, jačanje lokalne samouprave, itd.). Godine 1918. Austro-ugarska monarhija raspada se te nastaje Država Srba, Hrvata i Slovenaca, a nakon nje, od 1929. i Kraljevina Jugoslavija (Osječko-baranjska županija, 2021).

Za vrijeme Domovinskog rata Osijek i određeni dijelovi OBŽ pod velikom su okupacijom srpske vojske te dolazi do razaranja i ljudskih stradanja. S obzirom na blizinu srpske granice, područje OBŽ bilo je pod posebnim udarom. „Područje koje su zauzele srpske snage Ujedinjeni narodi 1992. godine stavljaju pod svoj patronat (UNPA-područje – UN Protected Area) sve do 1996. godine, kada uvode svoju prijelaznu upravu (UNTAES = United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium) sa ciljem provođenja

procesa mirne reintegracije ovog područja u ustavno pravni-poredak Republike Hrvatske. Taj proces dovršen je 15. siječnja 1998. godine kada prestaje mandat UNTAES-a. Od tada je područje Osječko-baranjske županije cjelovito u sklopu Republike Hrvatske“ .

Kao rezultat burne povijesti, ostaju brojni kulturno-povijesni spomenici i baština na području cijele OBŽ. Npr., barokna osječka Tvrđa pripada među najznačajnije drevne gradske jezgre. Iako nije očuvana u cijelosti, jedna je od najvrjednijih baroknih urbanih cjelina u Hrvatskoj (Turistička zajednica OBŽ, 2005:3).

4. Upravna tijela Osječko-baranjske županije

OBŽ posjeduje različita upravna tijela koja se osnivaju za obavljanje upravnih, stručnih i ostalih poslova koji spadaju pod djelokrug županije. Upravna tijela obuhvaćaju upravne odjele i stručne službe.

Upravna tijela imaju niz različitih zadataka, kao što su: (Osječko-baranjska županija, 2021):

- „pripremanje nacрта, stručnih podloga i materijala,
- izvršavanje i nadziranje izvršavanja općih akata i utvrđenih politika,
- donošenje pojedinačnih akata vezanih uz prava, obveze i pravne interese fizičkih i pravnih osoba,
- odlučivanje o žalbama upravnih tijela gradova i općina iz županije,
- praćenje stanja i poduzimanje mjera.“

Upravna tijela OBŽ su (Osječko-baranjska županija, 2015):

1. „Tajništvo Županije,
2. Upravni odjel za zajedničke poslove,
3. Upravni odjel za imovinsko-pravne poslove,
4. Upravni odjel za opću upravu,
5. Upravni odjel za javne financije,
6. Upravni odjel za gospodarstvo,
7. Upravni odjel za investicije i razvojne projekte,
8. Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj,
9. Upravni odjel za turizam, kulturu i sport,
10. Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša,
11. Upravni odjel za obrazovanje i mlade,
12. Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i hrvatske branitelje,
13. Služba za javnu nabavu,
14. Služba za zajedničke poslove,
15. Služba unutarnje revizije.“

Sa stajališta proračuna, najvažnije upravno tijelo je Upravni odjel za javne financije. Taj odjel obavlja poslove na proračun, njegovo izvršenje i praćenje, izvještavanje o izvršenju proračuna,

i sl. (Osječko-baranjska županija, 2021). Iz djelokruga poslova može se zaključiti kako Upravni odjel za javne financije obavlja sve poslove vezane uz proračun, kako njegovo planiranje i donošenje, tako i izvršavanja, izvještavanje, i dr.

U Upravnom odjelu za javne financije primjenjuje se čitav niz propisa i zakonskih akata, od kojih se izdvajaju (Osječko-baranjska županija, 2021):

1. Zakon o proračunu,
2. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi,
3. Zakon o lokalnim porezima,
4. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
5. Zakon o fiskalnoj odgovornosti,
6. Zakon o platnom prometu,
7. Zakon o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi,
8. Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu,
9. Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu,
10. Pravilnik o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna,
11. Pravilnik o proračunskim klasifikacijama,
12. i dr.

Od upravnih tijela valja izdvojiti i Odjel za gospodarstvo. Ovaj odjel obavlja različite poslove koji se odnose na razvoj gospodarstva, poduzetništva i obrta, prometa i infrastrukture, programe razvitka, društvene i komunalne infrastrukture, organizaciju gospodarskih manifestacija, i sl.

Naravno, dva opisana odjela nisu jedina koja su važna za proračun i strategiju razvoja OBŽ. S obzirom da je, kao što će biti prikazano, planiranje i donošenje, potom i izvršenje i kontrola proračuna i strategije razvoja, složen proces, naglašena je i uska suradnja različitih upravnih tijela.

5. Proračun Osječko-baranjske županije

U političko-pravnom smislu, proračun predstavlja zakonski akt kojim se utvrđuju prihodi i rashodi države za jednu kalendarsku godinu. U gospodarskom smislu, proračun je osnovni instrument kojim se utječe na gospodarske tokove (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021).

Sukladno hrvatskom Zakonu o proračunu, sa stajališta regionalne samouprave, proračun predstavlja akt jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se procjenjuju prihodi i primici te rashodi izdaci neke jedinice lokalne i područne samouprave, unutar jedne kalendarske godine (Zakon o proračunu, 2015).

U Republici Hrvatskoj postoje tri razine proračuna, a to su državni proračun, proračuni izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Svaki od proračuna ima vlastite prihode i rashode (Vukojević, 2016:42).

Pri sastavljanju proračuna treba se držati proračunskih načela, koja predstavljaju osnovna pravila kojih se potrebno držati pri sastavljanju, donošenju, izvršenju i kontroli proračuna (Jelčić, 1998:493). Neka od načela su jedinstvo i točnost, uravnoteženost, transparentnost, univerzalnost, itd.

Izvori financiranja i sredstva za izvršenje proračuna razlikuju se s obzirom na to je li riječ o županiji ili gradu/općini. Vlastiti izvori županija su (Šinković, 2019:236):

- „prihodi od vlastite imovine (na primjer najam, zakup, naknade za koncesije, prodaja nefinancijske imovine, prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u njezinu vlasništvu, odnosno u kojima ima udio ili dionice),
- županijski porezi (porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila, porez na automate za zabavne igre),
- prihodi od administrativnih (upravnih) pristojbi u skladu s posebnim zakonom,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje, koje sami propišu,
- drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.“

Postoje i zajednički prihodi, odnosno porez na dohodak. Prihod od poreza na dohodak raspodjeljuje se na (Šinković, 2019:237):

- općinski i gradski udio od 60 %,
- županijski udio od 17 %,
- udio za decentralizirane funkcije 6 %,
- udio za fiskalno izravnanje 17 %.

Državni proračuni i proračuni jedinica lokalne i područne samouprave sastoje se od općeg i posebnog dijela. U općem dijelu nalaze se Račun prihoda i rashoda i Račun financiranja. Račun financiranja prikazuje primitke od financijske imovine, primljene kredite i zajmove, kao i izdatke za financijsku imovinu, otplatu zajmova i kredita. Dakle, taj dio navodi pozajmljivanje i zaduživanje države, odnosno jedinice. U posebnom dijelu nalazi se plan rashoda i izdataka pojedinačnih proračunskih korisnika (Ott, 2009:11).

Jedan od cjelina proračuna koju javnost najviše zanima je račun prihoda i rashoda. Račun prihoda i rashoda proračuna sastoji se od prihoda i rashoda prema ekonomskoj klasifikaciji (Zakon o proračunu, 2015):

1. „Prihodi:
 - a) prihodi od poreza,
 - b) doprinosi za obvezna osiguranja,
 - c) pomoći,
 - d) prihodi od imovine,
 - e) prihodi od pristojbi i naknada,
 - f) ostali prihodi i
 - g) prihodi od prodaje nefinancijske imovine.
2. Rashodi:
 - a) rashodi za zaposlene,
 - b) materijalni rashodi,
 - c) financijski rashodi,
 - d) subvencije,
 - e) pomoći,
 - f) naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade,
 - g) ostali rashodi i

h) rashodi za nabavu nefinancijske imovine.“

Elementi računa prihoda i rashoda analizirati će se na primjeru proračuna OBŽ za 2020. i 2021. godinu te projekcija proračuna za naredna razdoblja.

5.1. Prihodi i primici

Zbog svoje gospodarske aktivnosti sve institucije kao što su: država, poduzeća ili druge organizacije, ostvaruju prihode. Riječ je o priljevu novca zbog prodaje roba i usluga i zbog financijske imovine.

Tablica 1 prikazuje prihode iz općeg dijela proračuna.

Tablica 1. Prihodi OBŽ za razdoblje 2020.-2023. godine

	ostvarenje 2020.	plan 2021.	projekcija 2022.	projekcija 2023.
Prihodi poslovanja	1.254.648.155,64	1.535.556.607,31	1.430.778.867,00	1.631.728.348,00
Prihodi od poreza	149.129.958,13	138.110.000,00	135.110.000,00	146.110.000,00
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	799.649.292,28	1.030.796.853,28	930.877.583,00	1.117.918.335,00
Prihodi od imovine	17.117.078,70	12.423.958,00	9.782.782,00	9.782.782,00
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	47.843.307,79	54.159.624,03	54.692.422,00	54.717.422,00
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	35.194.114,89	46.570.761,00	45.484.169,00	45.598.398,00
Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	203.488.072,10	252.645.411,00	253.982.611,00	256.752.111,00
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	2.226.331,75	850.000,00	849.300,00	849.300,00
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	2.105.831,28	2.215.696,00	2.211.626,00	2.211.626,00
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	1.622.733,81	2.000.000,00	2.000.600,00	2.000.600,00
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	483.097,47	215.696,00	211.026,00	211.026,00
UKUPNI PRIHODI	1.256.753.986,92	1.537.772.303,31	1.432.990.493,00	1.633.939.974,00

Izvor: Osječko-baranjska županija (2021). Proračun Osječko-baranjske županije, dostupno na

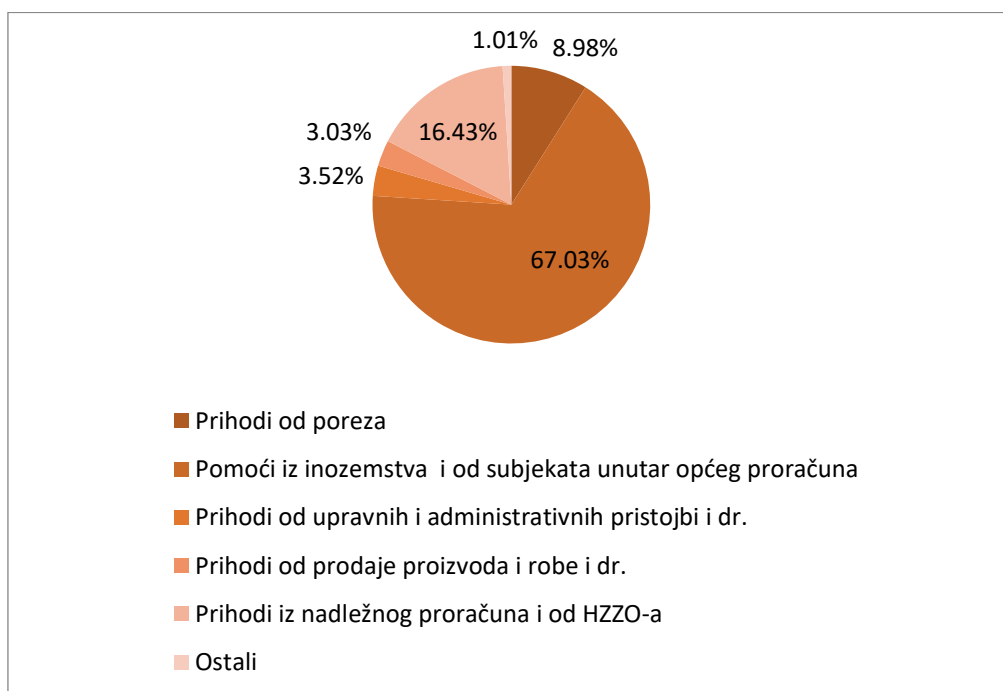
<http://www.obz.hr/index.php/proracun> (27. kolovoza 2021.)

Iz Tablice 1 vidljivo je značajno povećanje prihoda u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu. Valja napomenuti kako je izvorno plan proračuna za 2020. godinu po pitanju prihoda bio nešto izdašniji, no ostvarenje proračuna bilo je manje od tog plana. Glavni razlog tomu otežana je

gospodarska aktivnost zbog mjera usmjerenih protiv širenja bolesti COVID-19. Međutim, s obzirom da je pandemija i dalje aktualna, pitanje je hoće li se i planovi za 2021. godinu ostvariti u većoj, ili kao prošle godine, u manjoj mjeri.

Na razini županije u 2021. godini daleko najizdašniji su prihodi su pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna koji iznose 1.030.796.853,28 HRK. To su i godinu dana ranije bili najizdašniji prihodi, no ipak ne u tolikoj mjeri. Naime, u 2021. godini ovi prihodi čine čak 67% ukupnih prihoda.

Drugi najizdašniji prihodi su prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza koji iznose 252.645.411,00 HRK. U narednim razdobljima planirano je i njihovo blago povećanje. Treći najizdašniji prihodi su prihodi od poreza koji za 2021. godinu iznose 138.110.000,00 HRK. Zanimljivo je da OBŽ smatra da će u 2021. godini prikupiti manje prihoda od poreza u odnosu na 2020. godinu. Grafikon 3 prikazuje strukturu prihoda za 2021. godinu.

Grafikon 3. Struktura prihoda OBŽ u 2021. Godini

Izvor: vlastita izrada autorice prema: Osječko-baranjska županija (2020). Godišnji plan energetske učinkovitosti OBŽ za 2021. godinu, dostupno na:

http://www.obz.hr/images/14_godisnji_plan_energetske_ucinkovitosti_za_2021.pdf (30. kolovoza 2021.)

Još jedino prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija, i prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada čine više od 3% ukupnih prihoda. Svi ostali prihodi zajedno jedva prelaze 1% udjela u ukupnim приходima. To znači da je pet navedenih prihoda najznačajnije za OBŽ. Tablica 2 navodi primitke OBŽ za isto razdoblje.

Tablica 2. Primici OBŽ u razdoblju 2020-2023.

	2020.	2021.	2022.	2023.
Primici od financijske imovine i zaduživanja	3.538.808,00	8.371.682,00	61.700.000,00	200.000,00
Primljeni povrati glavnica danih zajmova i depozita	82.743,49	100.000,00	100.000,00	100.000,00
Primici od prodaje dionica i udjela u glavnici	88.085,44	90.000,00	100.000,00	100.000,00
Primici od zaduživanja	3.367.979,07	8.181.682,00	61.500.000,00	-

Izvor: Osječko-baranjska županija (2021). Proračun Osječko-baranjske županije dostupno na <http://www.obz.hr/index.php/proracun> (27. kolovoza 2021.)

U odnosu na 2020. godinu, 2021. godine planirano je znatno više primitaka od financijske imovine i zaduživanja. Naredne godine projicirano je drastično povećanje istih primitaka, dok prema sadašnjem stanju 2023. godine primici iznose samo 200.000,00 HRK. U ukupnoj strukturi prihoda svake godine najveći udio otpada na primitke od zaduživanja.

5.2. Rashodi i izdaci

Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi u obračunskom razdoblju. Najčešće se pojavljuje u obliku smanjenja imovine ili nastanka obveza. Posljedica je smanjenje kapitala. Iz redovitih aktivnosti poduzeća proizlazi najveći dio rashoda.

Tablica 3 navodi rashode OBŽ u istom razdoblju.

Tablica 3. Rashodi OBŽ u razdoblju 2020.-2023.

	ostvarenje 2020.	plan 2021.	projekcija 2022.	projekcija 2023.
Rashodi poslovanja	1.138.404.184,8 4	1.326.525.172,1 3	1.265.634.102,0 0	1.251.787.775,0 0
Rashodi za zaposlene	818.859.120,60	893.796.557,00	877.248.242,00	880.063.342,00
Materijalni rashodi	251.542.715,12	332.196.769,80	308.720.363,00	286.608.107,00
Financijski rashodi	1.908.433,88	1.423.642,00	1.112.645,00	1.069.945,00
Subvencije	9.678.244,32	15.750.477,00	11.300.943,00	18.197.272,00
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	29.595.377,67	46.408.501,00	34.731.537,00	33.436.737,00
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	9.128.272,08	10.719.375,00	10.412.485,00	10.269.485,00
Ostali rashodi	17.692.021,17	26.229.850,33	22.107.887,00	22.142.887,00
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	160.809.611,37	266.261.386,87	264.724.167,00	498.736.656,00
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	1.904.664,99	11.072.445,00	39.105.575,00	40.890.575,00
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	56.199.153,15	212.201.439,87	214.332.420,00	450.751.497,00
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	102.705.793,23	42.987.502,00	11.286.172,00	7.094.584,00
UKUPNI RASHODI	1.299.213.796,2 1	1.592.786.559,0 0	1.530.358.269,0 0	1.750.524.431,0 0

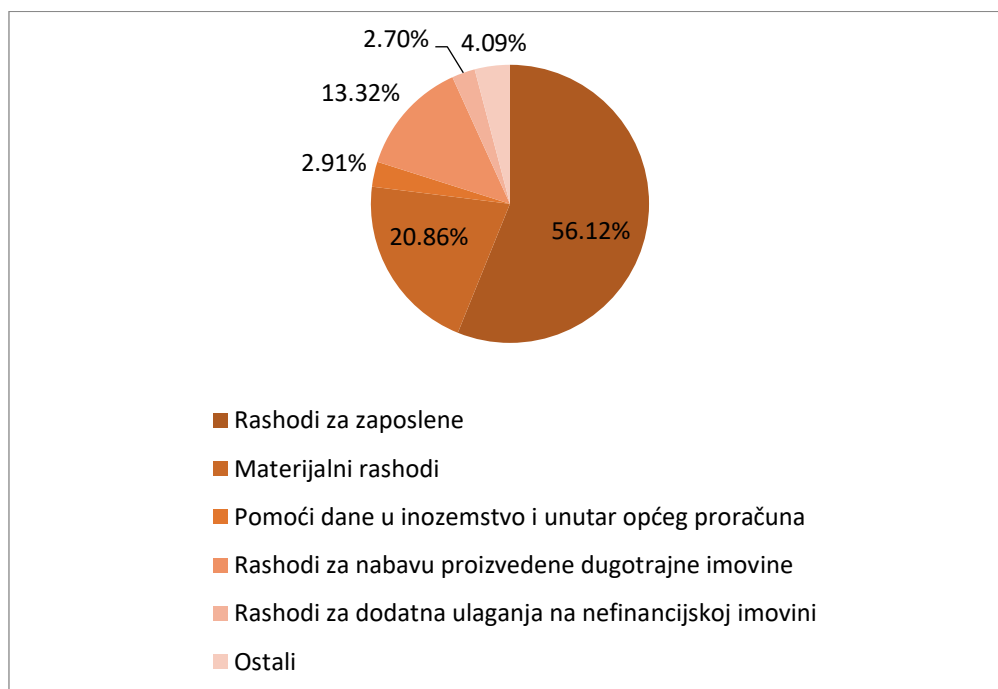
Izvor: Osječko-baranjska županija (2021). Proračun Osječko-baranjske županije dostupno na

<http://www.obz.hr/index.php/proracun> (27. kolovoza 2021.)

U odnosu na 2020. godinu, u 2021. godini planirano je znatno više rashoda. Prema projekcijama za naredne dvije godine, godine 2021. u odnosu na prethodnu planirano je smanjenje rashoda, dok se 2022. godine planiraju najveći rashodi u promatranom razdoblju.

U 2021. godini daleko su najveći rashodi za zaposlene koji iznose 332.196.769,80 HRK. Pozitivan je planirani trend smanjenja ovih rashoda u narednom periodu u odnosu na 2021. godinu.

Drugi najveći rashodi su materijalni rashodi koji u 2021. godini iznose 332.196.769,80 HRK. Svake naredne godine u odnosu na prethodnu planirano je smanjenje ovih rashoda, što je također pozitivno. Treći najveći pojedinačni rashodi su rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine koji u 2021. godini iznose 212.201.439,87 HRK. U 2022. godini ovi rashodi bilježe veliko povećanje kada rastu na 450.751.497,00 HRK. Grafikon 4 prikazuje strukturu rashoda OBŽ u razdoblju 2020.-2023.

Grafikon 4. Struktura rashoda OBŽ u 2021. godini

Izvor: vlastita izrada autorice prema: Osječko-baranjska županija (2020). Godišnji plan energetske učinkovitosti OBŽ za 2021. godinu, dostupno na:

http://www.obz.hr/images/14_godisnji_plan_energetske_ucinkovitosti_za_2021.pdf (30. kolovoza 2021.)

Više od polovice (56,12%) rashoda otpada na rashode za zaposlene. Osim materijalnih rashoda te rashoda za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, od značaja su i pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini. Svi ostali rashodi zajedno čine 4,09% u ukupnoj strukturi rashoda, što znači da oni za OBŽ

imaju daleko manji značaj nego ovih pet najizdašnijih. Tablica 4 prikazuje izdatke OBŽ za isto razdoblje.

Tablica 4. Izdaci OBŽ za razdoblje 2020.-2023.

	2020.	2021.	2022.	2023.
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	5.186.312,11	11.949.700,00	5.368.000,00	5.368.000,00
Izdaci za dane zajmove i depozite	1.332.537,68	8.080.000,00	1.650.000,00	1.650.000,00
Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova	3.853.774,43	3.869.700,00	3.718.000,00	3.718.000,00

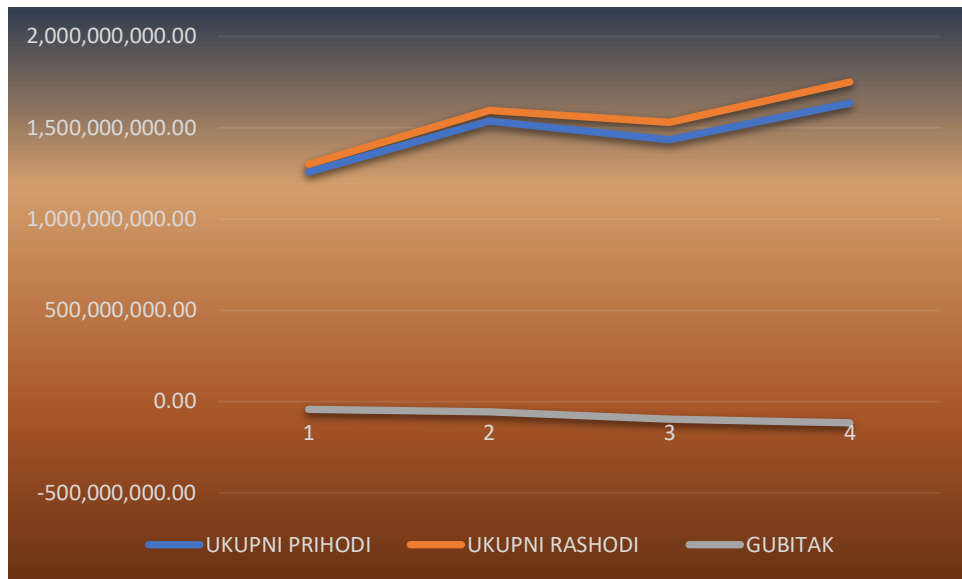
Izvor: Osječko-baranjska županija (2021). Proračun Osječko-baranjske županije dostupno na <http://www.obz.hr/index.php/proracun> (27. kolovoza 2021.)

U odnosu na 2020. godinu, 2021. godine planirano je znatno više izdataka. To je iz razloga što rastu izdaci za dane zajmove i depozite. U odnosu na početnu promatranu godinu, posljednje dvije godine planirano je smanjenje svih izdataka. Tablica 5. sada navodi ukupne prihode i rashode te rezultat poslovanja. Podaci su prikazani i grafički.

Tablica 5. Rezultat poslovanja OBŽ u razdoblju 2020.-2023.

UKUPNI PRIHODI	1.256.753.986,92	1.537.772.303,31	1.432.990.493,00	1.633.939.974,00
UKUPNI RASHODI	1.299.213.796,21	1.592.786.559,00	1.530.358.269,00	1.750.524.431,00
GUBITAK	-42.459.809,29	-55.014.255,69	-97.367.776,00	-116.584.457,00

Izvor: Osječko-baranjska županija (2021). Proračun Osječko-baranjske županije dostupno na <http://www.obz.hr/index.php/proracun> (27. kolovoza 2021.)

Grafikon 5. Rezultat poslovanja OBŽ u razdoblju 2020.-2023.

Izvor: Izvor: vlastita izrada autorice prema: Osječko-baranjska županija (2020). Godišnji plan energetske učinkovitosti OBŽ za 2021. godinu, dostupno na:

http://www.obz.hr/images/14_godisnji_plan_energetske_ucinkovitosti_za_2021.pdf (30.

kolovoza 2021.)

Iako su nakon 2020. godine ukupni prihodi svake godine veći nego 2020. godini, rashodi rastu još većom dinamikom. Kao rezultat toga, rezultat poslovanja OBŽ iz godine u godinu je lošiji te se gubitak povećava. To znači da postoje problemi s određenim proračunskim stavkama, a sukladno tomu, i razvojni problemi županije, što je analizirano u nastavku.

6. Strateški razvoj Osječko-baranjske županije

Strategija predstavlja način ostvarenja ciljeva. Kako bi bila učinkovita strategija mora biti realna, uspješna i optimalna. Odnosno treba se temeljiti na prilikama u okolini i zasnivati se na mogućnostima poduzeća i realnim ciljevima.

6.1. Strategija razvoja Osječko-baranjske županije do 2020. godine

Potrebno je reći kako se strategija razvoja OBŽ odnosi na razdoblje do 2020. godine. To znači da je razdoblje na koje se strategija odnosi isteklo, a kako nova strategija još uvijek ne postoji, postoji veliki nedostatak u vidu izostanka temeljnih strateških planova. S obzirom da ne postoji nova strategija, nije poznato niti u kojoj su mjeri ostvareni postavljeni ciljevi strategije koja se odnosi na razdoblje do 2020. godine.

U Strategiji razvoja OBŽ navode se četiri glavna strateška cilja (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015):

1. unaprjeđenje kvalitete života
2. unaprjeđenje kvalitete životnog prostora
3. povećanje konkurentnosti gospodarstva i zaposlenosti
4. učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem

Kao što je bilo vidljivo u gospodarskim pokazateljima, OBŽ pripada skupini nerazvijenijih županija. Shodno tomu, postoji veći broj problema koji smanjuju kvalitetu života građana, kao npr. visoka stopa nezaposlenosti u odnosu na nacionalni prosjek, iseljavanje stanovništva, odljev visokoobrazovane radne snage, siromašenje građana, i dr. Kako bi se unaprijedila kvaliteta života potrebno je poduzeti napore u različitim područjima i sektorima.

Unaprjeđenje kvalitete života mjeri se indeksom razvijenosti. Cilj je povećati indeks OBŽ županije. Unutar prvog strateškog cilja postavljeni su pojedinačni prioriteti (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015):

1. unaprjeđenje i razvoj sustava zdravstva i socijalne skrbi,
2. unaprjeđenje i razvoj u području odgoja i obrazovanja, kulture, športa, tehničke kulture,
3. razvoj ljudskih potencijala.

Za ostvarenje prioriteta postavljene su i pojedinačne mjere. Drugi strateški cilj odnosi se na unaprjeđenje kvalitete životnog prostora. Taj se cilj odnosi na održivi razvoj prostora i unaprjeđenje istoga, unaprjeđenje zaštite okoliša i poboljšanje kvalitete, očuvanje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti OBŽ, eliminaciju minski zagađenih, odnosno minski sumnjivih područja. Kako bi se ovaj cilj realizirao, ukupna gospodarska djelatnost OBŽ treba biti usklađena s ovim ciljem (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015).

Drugi strateški cilj nastoji se realizirati izgradnja centra za gospodarenje otpadom i pretovarnih stanica te izradom svih prostornih i urbanističkih planova uređenja. Prioriteti kod ovih ciljeva su (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015).

1. „podrška mjerama prostornog planiranja, zaštite okoliša i prirode
2. razvoj komunalnih i drugih infrastrukturnih sustava“

Treći strateški cilj razvoja OBŽ tiče se povećanja konkurentnosti gospodarstva i zaposlenosti. Potrebno je potaknuti gospodarski rast i zapošljavanje nove radne snage. Pokazatelji ostvarenja ovog cilja su HGK indeks gospodarske snage po županijama te udio broja poduzetnika u OBŽ u odnosu na RH. Prioriteti postavljeni za ovaj cilj su (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015):

1. „razvoj i jačanje konkurentnosti gospodarskih subjekata,
2. unaprjeđenje poslovnog okruženja za razvoj i jačanje gospodarstva,
3. jačanje dionika tržišta rada u skladu s potrebama gospodarstva.“

Posljednji strateški cilj odnosi se na upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem. Ovaj se cilj odnosi na jedinice lokalne i regionalne samouprave, s naglaskom na povećanje institucionalnih kapaciteta u sustavu javne uprave. Također, ovaj cilj povezan je i s proračunskim planiranjem s obzirom da teži poboljšati upravljanje javnim приходima i imovinom. Posebna se pažnja pridodaje i uključivanja građana u procese pripreme i izvršenja razvojnih strateških dokumenata. Pokazatelji ovog cilja su standard sustava upravljanja kvalitetom te razvojni plan. Osnovni prioritet cilja je povećanje učinkovitosti dionika i institucija u sustavu upravljanja razvojem (Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine, 2015).

6.2. Godišnji plan energetske učinkovitosti Osječko-baranjske županije za 2021. godinu

Jedan od strateških dokumenata OBŽ je i godišnji plan energetske učinkovitosti za 2021. godinu. Taj dokument sadržava i navodi (Godišnji plan energetske učinkovitosti Osječko-baranjske županije za 2021. godinu, 2020):

- „analizu prethodno postavljenih ciljeva,
- izvršitelje pojedinačnih aktivnosti i rokove za provedbu,
- pojedinačne mjere kojima se nastoji poboljšati energetska učinkovitost,
- izračune koji se odnose na planirane uštede,
- načine na koji će se godišnji plan pratiti i financirati.“

Tablica 6 navodi prikaz aktivnosti provedenih u 2020. godini u kojima je sudjelovala OBŽ.

Tablica 6. Sumarni prikaz aktivnosti vezanih uz energetska učinkovitost u 2020.

Naziv mjere	Utrošena financijska sredstva	Procjena godišnjih ušteda CO ₂	Procijenjene uštede
Program energetske obnove stambenih zgrada	410.000,00 kuna	52,768 t	0,79 TJ
Program energetske obnove zgrada javne namjene na području Osječko-baranjske županije	82.516.454,03 kuna	1.452,45 t	9,72 TJ
Promocija energetske usluga i mjera EE i OIE	93.060,00 kuna	-	-
Provođenje energetske pregleda i energetskog certificiranja	210.906,25 kuna	-	-
Izrada projektne dokumentacije	77.000,00 kuna	-	-
	82.938,420,28 kuna	1505,218 t	10,51 TJ

Izvor: Osječko-baranjska županija (2020). Godišnji plan energetske učinkovitosti OBŽ za 2021. godinu, dostupno na:

http://www.obz.hr/images/14_godisnji_plan_energetske_ucinkovitosti_za_2021.pdf (30. kolovoza 2021.)

Najviše sredstava uloženo je u energetska obnovu zgrada javne namjene na području OBŽ. Ujedno, to je i program kojim su ostvarene najveće uštede. Drugi program koji je rezultirao uštedama odnosi se na energetska obnovu stambenih zgrada. Kao što je vidljivo, određene

mjere nisu rezultirale uštedama, već promoviranjem energetske učinkovitosti i izradom dokumentacije.

Iste navedene mjere nastavljaju se provoditi i u 2021. godini. Troškovi financiranja daleko su manji te iznosi 14.834.921,51 HRK. Razlog manjim troškovima je veliko smanjenje financiranja energetske obnove zgrada javne namjene (Godišnji plan energetske učinkovitosti Osječko-baranjske županije za 2021.godinu, 2020). Provedba programa i mjera te način praćenje izvršenja Godišnjeg plana provodi se putem nacionalnog računalnog sustava, što olakšava cjelokupni proces.

7. Zaključak

Države i jedinice lokalne i regionalne samouprave svake godine donose vlastite proračune. Proračun je zakonski akt kojim se procjenjuju prihodi i rashodi, obično unutar jedne kalendarske godine. Proračun je važan i za gospodarstvo jer utječe na gospodarske tokove i ponašanja gospodarskih subjekata.

Za analizu proračunskih prihoda i rashoda u ovom je radu uzet primjer Osječko-baranjske županije. Kratak pregled gospodarstva pokazao je kako je riječ o jednoj od manje razvijenih županija u Republici Hrvatskoj, u odnosu na druge županije ali i u odnosu na nacionalni prosjek.

Analiza proračunskih prihoda i rashoda u razdoblju 2020.-2023. godine pokazala je kako su u odnosu na izvršenje proračuna 2020. godine, 2021. godine predviđeni veći prihodi. U 2020. godini ukupno je prikupljeno 1.256.753.986,92 HRK prihoda, dok se za 2021. godinu predviđaju prihodi u iznosu od 1.537.772.303,31 HRK, stoga je riječ o značajnom povećanju. U 2021. godini daleko najizdašniji prihodi su pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna koji iznose 1.030.796.853,28 HRK. Ovi prihodi čine čak 67% ukupnih prihoda u 2021. godini. U odnosu na 2020. godinu, 2021. godine planirano je i znatno više primitaka od financijske imovine i zaduživanja. U strukturi, najveći udio kod primitaka otpada na primitke od zaduživanja.

Po pitanju rashoda, utvrđeno je da se u 2021. godini planiraju i znatno veći rashodi negoli godinu dana prije. Ukupni rashodi za 2021. godinu iznose 1.592.786.559,00 HRK. Od toga, najviše otpada na rashode za zaposlene koji iznose 332.196.769,80 HRK. Pozitivan je planirani trend smanjenja ovih rashoda u narednom periodu u odnosu na 2021. godinu. Po pitanju izdataka u 2021. godini također je planirano i više izdataka, iz razloga što rastu izdaci za dane zajmove i depozite.

Razlika između prihoda i rashoda Županije nije dobra. Gubitak raste iz godine u godinu, što znači da postoje gospodarski i razvojni problemi. To je i potvrdila analiza Strategije razvoja Osječko-baranjske županije do 2020. godine. Kao veliki nedostatak može se izdvojiti

nepostojanje strategije za trenutno važeće razdoblje, s obzirom da je ova do 2020. godine prestala važiti.

Strategija razvoja kao osnovne strateške ciljeve navodi unaprjeđenje kvalitete života i životnog prostora, povećanje konkurentnosti gospodarstva, povećanje zaposlenosti i učinkovitije upravljanje razvojem. Unutar svakog strateškog cilja postavljeni su pojedinačni prioriteti. Za pojedinačne prioritete također su postavljene i pojedinačne mjere.

S obzirom na nepostojanje aktualne strategije razvoja, nije poznato u kojoj su mjeri određeni ciljevi, a posebno prioriteti i mjere, ostvareni. Zato je preporuka čim prije donijeti novu strategiju jer izostanak temeljnog strateškog dokumenta upućuje na to da vodstvo Županije nema ideju u kojem se smjeru treba razvijati, i još više od toga, ne zna ni kakvo je stanje po pitanju ispunjenja pojedinačnih ciljeva, prioriteta i mjera.

Za razliku od spomenute strategije, za 2021. godinu napravljen je Godišnji plan energetske učinkovitosti. Analizom tog strateškog dokumenta utvrđeno je kao se nastavlja provođenje mjera iz 2020. godine, a to su: program energetske obnove stambenih zgrada, program energetske obnove zgrada javne namjene na području Osječko-baranjske županije, promocija energetske usluga i mjera EE i OIE, provođenje energetske pregleda i energetske certificiranja i izrada projektne dokumentacije. Fond za financiranje mjera u 2021. godini znatno je manji negoli za 2020. godinu. Naime, u 2020. godini za financiranje navedenih mjera i programa izdvojeno je 82.938,420,28 HRK, dok je za iste mjere i programe u 2021. godini predviđeno 14.834.921,51 HRK. Neovisno o tome, pohvalno je što Županija drži do energetske razvoja, dok s druge strane ostaju ozbiljni razvojni i gospodarski problemi.

Literatura

1. Borozan, Đ. (2003). Poduzetnička osnova Osječko-Baranjske županije: razvojni izazov. Ekonomski vjesnik 16 (1-2), str. 99-121.
2. Državni zavod za statistiku (2011). Popis stanovništva 2011. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/censuslogo.htm> (pristupljeno 20. kolovoza 2021.)
3. Godišnji plan energetske učinkovitosti za 2021. godinu (2020). Dostupno na: http://www.obz.hr/images/14_godisnji_plan_energetske_ucinkovitosti_za_2021.pdf (pristupljeno 28. kolovoza 2021.)
4. Hrvatska gospodarska komora (2018). Hrvatska, Gospodarski profil županije, Dostupno na <https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-osijek/gospodarski-profil-zupanije> (pristupljeno 20. kolovoza 2021.)
5. Hrvatska gospodarska komora (2019). Demografski podaci po županijama. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf> (pristupljeno 20. kolovoza 2021.)
6. Hrvatska gospodarska komora (2020). Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2020-web5ffd68620c52c.pdf> (pristupljeno 20. kolovoza 2021.)
7. Jelčić, B. (1998). Financijsko pravo i financijska znanost. Zagreb: Informator.
8. Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2021). Proračun. Dostupno na: <https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50685> (pristupljeno 24. kolovoza 2021.)
9. Naglav, K.; Martinović, N.; Mrvica Mađarac, K. (2019). Ruralni turizam u Osječko-baranjskoj županiji – stanje i perspektive. Tranzicija 22 (44), str. 92-100.
10. Osječko-baranjska županija (2021). Dostupno na: dostupno na <http://www.obz.hr> (pristupljeno 23. kolovoza 2021.)
11. Ott, K. et. al. (2009). Proračunski vodič za građane. Zagreb:RRiF
12. Šinković, Z. (2019). Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 56 (1), str. 223-250.
13. Turistička zajednica OBŽ (2005). Kulturno-povijesna baština OBŽ, dostupno na: <http://www.obz.hr/staro/hr/pdf/VodicHr.pdf> (22. kolovoza 2021.)
14. Vukojević, B. (2016). Načelo proračunske ravnoteže u nacionalnom proračunskom sustavu. Poslovna izvrsnost 10 (2), str. 241-258.

15. Zakon o proračunu. Zagreb: Narodne novine, br. NN 87/08, 136/12, 15/15
16. Živić, D. (2017). Demografsko izumiranje hrvatskoga istoka, PILAR 12 (24), str. 9-26.
17. Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije do 2020. godine (2015).
Eostupno na: http://www.obz.hr/images/ZRS_OBZ_2020_final.pdf (pristupljeno 24. kolovoza 2021.)

Popis tablica

Tablica 1. Prihodi OBŽ u razdoblju 2020.-2023.	13
Tablica 2. Primici OBŽ u razdoblju 2020-2023.	15
Tablica 3. Rashodi OBŽ u razdoblju 2020.-2023.	15
Tablica 4. Izdaci OBŽ za razdoblje 2020.-2023.	18
Tablica 5. Rezultat poslovanja OBŽ u razdoblju 2020.-2023.	18
Tablica 6. Sumarni prikaz aktivnosti vezanih uz energetska učinkovitost u 2020.	22

Popis grafikona

Grafikon 1. Prosječne mjesečne neto plaće	3
Grafikon 2. BDP po stanovniku u razdoblju 2008.-2017.	4
Grafikon 3. Struktura prihoda OBŽ u 2021. godini	14
Grafikon 4. Struktura rashoda OBŽ u 2021. godini.....	17
Grafikon 5. Rezultat poslovanja OBŽ u razdoblju 2020.-2023.	19